EMBARGO TOT
datum: 3 maart
tijdstip: 17:00 uur

Gemeente Rotterdam
College van Burgemeester en Wethouders

Bezoekadres: Stadhuis Coolsingel 40
3011 AD Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Website: www.rotterdam.nl
E-mail: bbo@rotterdam.nl
Inlichtingen: dr. C. van Liere
Telefoon: 010-267 2286

Aan de Gemeenteraad

Portefeuillehouder: A.L.H. Visser
Dienst: M&C
Ons kenmerk: 2146107 17bb1002

Datum: B&W 14 februari 2017 15 FEB 2017

Betreft: motie gemeentelijk belang Eneco

Onderwerp:
Afweging publiek belang Eneco en Stedin.

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?
De raadsmotie van 10 november 2016 inzake Eneco (16bb8268) verzocht ons college uw raad een standpunt te doen toekomen met betrekking tot de weging van het publieke belang en het publiek aandeelhouderschap in zowel het netwerk als het energiebedrijf van Eneco.
In onze brief van 1 februari 2017 hebben wij uw raad geschetst op welke wijze wij deze motie wilden uitvoeren en hoe wij uw raad hierbij wilden betrekken. Toegezegd werd u medio februari een standpuntbepaling ten aanzien van het publieke belang in Eneco en Stedin te doen toekomen. Onderhavige brief verwoordt het standpunt van ons college ter zake.

Ons college heeft op 14 februari jl. besloten ten aanzien van deze brief en de bijbehorende stukken een embargo op te leggen tot vrijdag 3 maart 2017 om 17:00 uur. Dit embargo is ingegeven door de wens van de andere leden van de aandeelhouderscommissie Eneco om eerst ook in hun eigen colleges van B&W het publiek belang te bespreken en desgewenst hun gemeenteraden hierover te informeren voordat in de gemeenteraad van Rotterdam een publieke discussie zou plaatsvinden.

Aan de brief van ons college zijn ter informatie als bijlage nog vier adviezen toegevoegd. Dit betreft allereerst de interne ambtelijke evaluatie van Eneco uit september 2016. Als aanvulling en second opinion hierop zijn naar aanleiding van een eerste collegebespreking op 25 oktober 2016 nog drie externe adviezen ingewonnen die specifiek ingaan op de rol die het productie- en leveringsbedrijf Eneco en het netwerkbedrijf Stedin zouden kunnen spelen in de komende energietransitie en de vraag in hoeverre het aandeelhouderschap een dienstig instrument zou kunnen zijn om de (plaatselijke) rol van die bedrijven daarin te ondersteunen. Alle adviezen zijn betrokken bij de besluitvorming, maar de in de adviezen opgenomen meningen en argumenten weerspiegelen niet noodzakelijkerwijze ook de opvattingen van ons college. Wel hopen wij dat ze bij kunnen dragen aan een verdieping van de discussie.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/begroting/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:
Motie Vreugdenhil e.a. d.d. 10 november 2016 (16bb8268).

Toelichting:
Voorgeschiedenis.
De Elektriciteitswet 1998 en gelijktijdige wijzigingen van de Gaswet luiden de liberalisering van de Nederlandse energievoorziening in. Voordien is de energievoorziening aan burgers en bedrijven in handen van plaatselijke energiebedrijven, die gaandeweg zijn gefuseerd tot grote regionale spelers. Eén van die fusiebedrijven is Eneco, waarin ook het voormalige Gemeentelijke Energiebedrijf van Rotterdam is opgegaan. De gemeente Rotterdam is met iets meer dan 31% wel de grootste aandeelhouder.
Nadat eerst de markt voor grootverbruikers is geliberaliseerd, zijn vanaf 2004 ook huishoudens vrij in hun keuze van energieleverancier.
De publieke belangen bij de energievoorziening zijn gelegen in betrouwbaarheid, betaalbaarheid, veiligheid en duurzaamheid.
De betrouwbaarheid in de zin van beschikbaarheid van energie en de betaalbaarheid kunnen volgens de regering worden geborgd door de vrije markt. In deze markt concurreren energieproducenten en –leveranciers met elkaar om aan de vraag van de afnemers te voldoen.
De betrouwbaarheid in de zin van leveringszekerheid (de mate waarin afnemers erop kunnen rekenen dat de energie waarvoor zij betalen ook daadwerkelijk geleverd wordt tegen een redelijke vergoeding voor het transport) en de veiligheid worden geborgd door het toezicht van een nationale toezichthouder op de netwerken voor gas en elektriciteit. Dit is eerst de Dienst uitvoering en toezicht Energie, later de Autoriteit Consument en Markt (ACM). De verduurzaming van de energievoorziening wordt door de rijksoverheid bevorderd via fiscale maatregelen en subsidieregelingen.

Omdat productie- en leveringsbedrijven opereren in een vrije markt met concurrentie en daarbij ook commerciële risico's lopen, is er geen reden meer om het aandeelhouderschap hiervan te beperken tot overheden. Dit geldt volgens de regering niet voor de netwerkbedrijven, die als natuurlijke monopolies zijn te beschouwen. Wat de wetgever in ieder geval wil voorkomen is dat de risico's die marktpartijen in hun rol van producent en leverancier lopen ten koste kunnen gaan van investeringen en onderhoud bij de netwerken. Bij de implementatie van een Europese richtlijn om commerciële activiteiten en netbeheer juridisch te scheiden gaat de Nederlandse wetgever verder dan andere Europese landen, namelijk door ook een groepsverbod in te voeren door middel van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON). Deze zogenaamde 'Splitsingswet' schrijft voor dat ondernemingen die beide activiteiten uitvoeren geen onderdeel meer mogen uitmaken van dezelfde groep. Eén van de grote energiebedrijven in Nederland die ook netbeheerder zijn is Eneco; de andere twee zijn Nuon en Essent. De WON wordt in 2008 van kracht en schrijft voor dat de energiebedrijven uiterlijk op 1 januari 2011 gesplitst moeten zijn.

De liberalisering van de energiemarkt maakt vele krachten los. Energiebedrijven voorzien dat ze moeten opgaan in grotere entiteiten om te kunnen overleven in de (internationale) concurrentiestrijd. Dit overigens in tegenspraak met ontwikkelingen sindsdien, waarbij juist kleinere bedrijven goed blijken te kunnen concurreren. Publieke aandeelhouders, zoals die van Nuon en Essent, vrezen van hun kant dat hun regionale bezit in deze concurrentiestrijd ten onder kan gaan en zijn maar al te graag bereid om in te gaan op uiterst aantrekkelijke biedingen van buitenlandse kopers. Beide bedrijven worden in 2008 gesplitst en verkocht aan het Zweedse Vattenfall, resp. het Duitse RWE.

Ook voor Eneco dienen zich potentiële gegadigden aan. En ook de aandeelhouders van Eneco signaleren de ontwikkelingen in de energiemarkt, waardoor het risicoprofiel van Eneco verandert. Het college van B&W van Rotterdam stuurt op 22 oktober 2008 een brief naar de gemeenteraad (kenmerk 193892) waarin wordt geconcludeerd dat "er geen reële alternatieven lijken te bestaan voor de verkoop van het energiebedrijf van Eneco".

De standpuntbepaling leidt op dat moment niet tot een verkooptraject vanwege: 1) gebrek aan medewerking van de kant van de onderneming (deze heeft een rechtszaak tegen de splitsing aangespannen, en zonder splitsing is geen verkoop aan private partijen mogelijk), 2) gebrek aan besluitvaardigheid/enthousiasme bij de ca. 60 gemeentelijke aandeelhouders (ook in de raadscommissie in Rotterdam stuit het voorstel vooral op scepsis), en 3) de financiële crisis van najaar 2008, die ook de perspectieven voor de energieafzet drastisch wijzigt.

De discussie over verkoop verstomt helemaal wanneer het Haagse gerechtshof in 2010 de claim van Eneco toewijst dat de gedwongen splitsing in strijd is met het Europees recht. De voorbereidingen op de splitsing per 1 januari 2011, die dan in volle gang zijn, worden gestaakt.

De regering gaat in cassatie en voert naar aanleiding van de gerechtelijke uitspraak tegelijkertijd een absoluut privatiseringsverbod in: de aandelen van bedrijven die zich bezig houden met het aanleggen, exploiteren en onderhouden van distributienetten voor gas en elektriciteit moeten volledig in publieke handen blijven. Dit geldt in de eerste plaats voor het netwerkbedrijf Stedin, maar zolang Eneco en Stedin onderdeel zijn van dezelfde Eneco Holding ook voor het energiebedrijf.

Naar aanleiding van een extern onderzoek uit 2014, waaruit blijkt dat de gesplitste onderdelen van Eneco gezamenlijk minder waard zijn en ook minder dividend zullen opleveren dan één ongesplitst bedrijf, sluiten veel aandeelhouders van Eneco, waaronder ook Rotterdam, zich aan bij de lobby van Eneco voor opheffing van het groepsverbod.

De Hoge Raad vernietigt echter in 2015 het eerdere arrest van het Haagse gerechtshof en de Staten-Generaal blijkt in datzelfde jaar bij de behandeling van de Wet STROOM niet van zins om het groepsverbod op te heffen.
De Autoriteit Consument en Markt (ACM) legt vervolgens in december 2015 aan Eneco een handhavingsbesluit op, waardoor het bedrijf per 31 januari 2017 gesplitst moet zijn.

De afweging na de splitsing.
De splitsing van Eneco is thans een feit en heeft twee afzonderlijke bedrijven doen ontstaan, Eneco Groep N.V. en Stedin Holding N.V.
De Eneco Groep heeft als belangrijkste doel het produceren en leveren van energie (elektriciteit, gas, warmte, koude), alsmede het ontwikkelen van nieuwe energieproducten en -diensten, ten behoeve van de energievoorziening van bedrijven, instellingen en particulieren.
Stedin Holding N.V. heeft als belangrijkste doel het ontwerpen, aanleggen, exploiteren en onderhouden van distributienetten voor elektriciteit, gas, water en stoom.

De splitsing is een goed moment om een nieuwe afweging te maken ten aanzien van het aandeelhouderschap. Enerzijds heeft de gemeenteraad van Rotterdam op 10 november 2016 een motie aangenomen waarin het college wordt verzocht om de raad vóór 30 juni 2017 een standpunt te doen toekomen over de weging van het publieke aandeelhouderschap in zowel het netwerk als het energiebedrijf van Eneco, en afhankelijk van de uitkomst van die weging de mogelijkheden en gevolgen van een verkoop van het aandelenbelang te onderzoeken.

Anderzijds is de situatie ten opzichte van de eerdere besluitvorming in 2008 op essentiële punten gewijzigd: 1) er is na splitsing geen wettelijke blokkade meer tegen verkoop van de aandelen in het energiebedrijf, 2) er zijn in het aandeelhoudersconvenant procesafspraken gemaakt over het toetreden van eventuele nieuwe aandeelhouders, en 3) enkele eerste verkenningen die wij in augustus 2016 hebben laten uitvoeren wijzen uit dat de opbrengsten van aandelentransacties in de energiesector minder ongunstig zijn dan voorheen.

Op grond van het gemeentelijke Beleidskader verbonden partijen worden de aan de gemeente Rotterdam verbonden partijen periodiek geëvalueerd aan de hand van de vraag of financiële en bestuurlijke betrokkenheid van de gemeente nog steeds gerechtvaardigd is vanuit de behartiging van een publiek belang.

De publieke belangen die gemoeid zijn met de energievoorziening zijn geborgd door middel van nationale wetgeving (Elektriciteitswet, Gaswet, Warmtewet, Wet Onafhankelijk Netbeheer). Deze belangen zijn gelegen in veiligheid, duurzaamheid, betrouwbaarheid en betaalbaarheid. De wetgever ziet, zoals blijkt o.a. uit de Memorie van Toelichting op de Wet Onafhankelijk Netbeheer, geen publiek belang dat verbonden is met het aandeelhouderschap van overheden in productie- en leveringsbedrijven zoals de Eneco Groep. Voorzover deze bedrijven taken en activiteiten uitvoeren die het publieke belang dienen, vindt borging van deze belangen via wet- en regelgeving plaats. Betaalbaarheid en voorzieningszekerheid (beschikbaarheid van voldoende energie) worden geborgd doordat productie- en leveringsbedrijven in een geliberaliseerde markt met elkaar concurreren om te voldoen aan de vraag van de consument. De omschakeling naar duurzame productie wordt daarbij door de overheid gestimuleerd door o.a. fiscale maatregelen en subsidies.

De veiligheid, leveringszekerheid en betaalbaarheid van de energiedistributie, waar Stedin Holding N.V. zich mee bezig houdt, worden geborgd door wettelijke regulering en toezicht vanuit de ACM. De distributienetten zijn te beschouwen als natuurlijke monopolies. Dit houdt in dat het toelaten van concurrentie geen geschikt instrument is om aan de maatschappelijke vraag naar deze voorzieningen te voldoen. Zoals hierboven reeds beschreven heeft de wetgever in 2010 bepaald dat de aandelen van bedrijven die zich bezig houden met het aanleggen, exploiteren en onderhouden van distributienetten voor gas en elektriciteit volledig in publieke handen moeten blijven. Dit betekent dat aandelen in zulke bedrijven alleen binnen een beperkte kring verhandelbaar zijn; de wet bepaalt niet wie de aandeelhouders zouden moeten zijn. De distributienetten in de provincie Utrecht zijn door de overname van REMU door Eneco in 2003 bijvoorbeeld nu in handen van Stedin, maar er zijn door deze transactie onder de aandeelhouders van Stedin nu geen overheden in Utrecht.

Er zijn zodoende geen algemene publieke belangen met betrekking tot de energievoorziening gediend met het aandeelhouderschap van de gemeente Rotterdam in zowel de Eneco Groep als de Stedin Holding.

Een rechtvaardiging voor (voortzetting van) het aandeelhouderschap zou zodoende nog gevonden kunnen worden in meer specifieke (lokale) publieke belangen.

Eén van die argumenten is een zorgvuldige omgang met publiek bezit. De gemeente Rotterdam is aandeelhouder van enkele nutsbedrijven vanuit een historisch gegroeide situatie. Ooit was oprichting van een gemeentelijk energiebedrijf noodzakelijk om de voorziening van gas en elektriciteit in een stad of streek tot stand te brengen. Algemeen werd dit daarom ook gezien als een publieke taak. Mede vanwege het monopolie dat zo'n bedrijf kon uitoefenen, konden de dividenden uit nutsbedrijven een aantrekkelijke extra inkomstenbron vormen voor de betreffende overheid. Dat is lang zo gebleven. Hoewel wetgeving het overheden inmiddels verbiedt om uit oogpunt van financieel gewin te beleggen, is er geen enkel bezwaar tegen om bestaand bezit om deze reden te behouden. Wanneer een verkoop verlies zou opleveren en een overheid zou noodzaken om te bezuinigen op andere voor de inwoners wenselijk geachte voorzieningen, kan het een publiek belang op zichzelf zijn om zulke inkomsten te behouden. Dit was voor veel aandeelhouders van Eneco bijvoorbeeld een reden om zich bij de lobby tegen de splitsing aan te sluiten.
Aan de andere kant kan vermogen dat vastzit in publieke bedrijven niet voor andere doeleinden worden aangewend. Zeker wanneer een verkoopopbrengst méér zou opbrengen dan de contant gemaakte toekomstige dividendstroom, zal er geld beschikbaar komen voor nieuw beleid, of kan het aan de burgers worden teruggegeven.

Aandeelhouderschap Eneco.
Bij de afweging om bezit wel of niet te behouden spelen ook de daaraan verbonden risico's een rol. De afgesplitste Eneco Groep opereert deels in een semi-gereguleerde omgeving (bijv. warmte), deels in een commerciële omgeving. De Eneco Groep gaat zich in de toekomst ook meer toeleggen op het ontwikkelen en aanbieden van nieuwe energieproducten en -diensten. Zoals ook in het in oktober jl. aan uw raad verstrekte informatiepakket (16bb8123, bijlage Informatiepakket over splitsing Enecogroep, p. 18) is beschreven, is één van de hoofddoelen van Eneco voor de komende drie jaar "het transformeren van de Nederlandse utility naar een internationaal energie service bedrijf".
Door de splitsing is het risicoprofiel van Eneco gewijzigd, en de risico's die een publieke aandeelhouder loopt moeten in een redelijke verhouding staan tot het daarmee te dienen publieke belang. Wanneer concurrenten van Eneco dezelfde diensten voordeliger zouden aanbieden dan Eneco zou dit niet negatief hoeven uit te pakken voor de Rotterdamse burger, maar wel ten koste kunnen gaan van het gemeentelijke dividend. Zou de gemeente dan aandeelhouder van de concurrent moeten worden? Minder sterk belicht in het Informatiepakket zijn de buitenlandse ambities van Eneco, die vanuit de groeistrategie van de onderneming zeer voor de hand liggen, maar die vanuit de noties ten aanzien van buitenlandse investeringen in het gemeentelijke Beleidskader Verbonden Partijen (p. 36) een voortzetting van het aandeelhouderschap minder vanzelfsprekend maken.

Een stabiele basis van publieke aandeelhouders was lange tijd een belangrijke pijler waarop Eneco haar 'duurzame strategie' kon uitvoeren en onderscheidend kon zijn ten opzichte van concurrenten. Deze duurzame strategie fungeerde in veel discussies over het aandeelhouderschap ook als argument voor de voortzetting daarvan, overigens zonder dat de aandeelhouders op het punt van strategie noemenswaardige zeggenschap hadden. Tegelijkertijd blijkt uit CBS-gegevens dat de groei van hernieuwbare energiebronnen in Nederland de laatste jaren vooral samenhing met de beschikbaarheid van subsidieregelingen en dus niet los stond van commerciële overwegingen (CBS, 2015: Elektriciteit in Nederland, p. 16). Intussen zijn het echter niet alleen meer kleine aanbieders die zich toeleggen op 'groene' energie, maar zijn ook de grotere traditionele bedrijven bezig hun duurzame onderdelen af te splitsen en opnieuw te positioneren, teneinde deze markt beter te kunnen bedienen.

Niettemin: mede door de vroegtijdig ingezette duurzame strategie is Eneco momenteel een tamelijk succesvol energiebedrijf, dat beter presteert dan veel concurrenten. De analyses die KPMG voor de aandeelhouders heeft gemaakt in het kader van de splitsing bevestigen dit beeld. Er is daarom geen reden om aan te nemen dat publiek aandeelhouderschap een voorwaarde is om de duurzame strategie te kunnen voortzetten.

Naast duurzaamheid in het algemeen speelt ook de vraag wat het aandeelhouderschap in Eneco Groep zou kunnen bijdragen aan de aanstaande energietransitie. Deze specifieke vraag is in december 2016 voorgelegd aan enkele externe experts verbonden aan TU Eindhoven, TNO en Erasmus Universiteit (zie bijlagen 2 t/m 4)..

De adviezen bevestigen ten aanzien van Eneco Groep dat de energiewereld zich door de ingezette energietransitie in een turbulente fase bevindt die nog lang kan duren en waarbij de traditionele energiebedrijven met grote onzekerheden worden geconfronteerd. Een van de adviezen wijst er bovendien op dat Rotterdam, ondanks het feit dat de gemeente al jarenlang grootaandeelhouder is van het meest duurzame energiebedrijf van Nederland, in de energietransitie juist achterloopt. Het bepleit daarom de invloed als aandeelhouder te versterken. Dit zou van grotere invloed zijn dan het ontwikkelen van nieuwe (lokale) samenwerkingsprojecten, zoals een van de andere adviezen bepleit. Ons lijkt het omgekeerde het geval. Juist het samen uitvoeren van concrete verduurzamingsprojecten zou wel eens de snelste weg kunnen zijn om tot nieuwe gezamenlijke inzichten te komen. Ervaringen elders (bijv. het genoemde voorbeeld Utrecht) bevestigen dat gemeenten geen aandeelhouder van een energiebedrijf behoeven te zijn om toch tot een succesvolle versnelling van de energietransitie te kunnen komen.

Samengevat:
1. Sinds de liberalisering van de energiemarkt behoeven klanten niet meer door een publieke aandeelhouder tegen de monopoliemacht van hun energieleverancier te worden beschermd;
2. Publieke belangen als betrouwbaarheid (wetgeving), betaalbaarheid (wetgeving en marktwerking) en duurzaamheid (o.a. subsidiëring) zijn reeds op een andere manier voldoende geborgd;
3. Aandeelhouderschap biedt beperkte zeggenschap, bijvoorbeeld in relatie tot het territoriumbeginsel dat als voorwaarde in het Beleidskader verbonden partijen is benoemd;
4. Financieel belang is niet optimaal geborgd: a. risicoprofiel bedrijf past niet meer bij de risicobereidheid van de gemeente; b. nu verkoop aan private partijen mogelijk is zouden de schaarse publieke middelen die nu in Eneco "vastzitten" ook voor specifiek Rotterdamse prioriteiten kunnen worden aangewend;
5. Het bovenstaande is een continuering van het collegestandpunt uit 2008.

De meest aangewezen vervolgstap ten aanzien van de Eneco Groep lijkt dan ook dat de gemeente Rotterdam zich actief opstelt in het proces dat in het aandeelhoudersconvenant is benoemd en dat beoogt om te komen tot een draagvlak voor een mogelijke aandelentransactie.

Aandeelhouderschap Stedin.
In eerdere gemeentelijke evaluaties van de aan Rotterdamse deelnemingen verbonden publieke belangen is de leveringszekerheid steeds als een publiek belang aangemerkt dat aandeelhouderschap in het netwerkbedrijf Stedin rechtvaardigde. Gelet op de gevolgen voor bijvoorbeeld openbare orde en veiligheid die netwerkstoringen vooral op lokaal niveau kunnen hebben, is er onmiskenbaar een publiek belang verbonden met goed functionerende gas- en elektriciteitsnetwerken. Zoals hierboven uiteengezet wordt dit belang ook geborgd door nationale wet- en regelgeving en toezicht door de ACM. Het wettelijk voorgeschreven publieke aandeelhouderschap voor de netwerkbedrijf dient als extra waarborg, maar het aandeelhouderschap heeft voor de individuele gemeenten in de praktijk weinig betekenis voor de veiligheid en leveringszekerheid in de betreffende gemeente. Voor de netwerkbedrijven heeft het waarschijnlijk voordelen om aandeelhouders te hebben die zelf belang hebben bij een goede uitvoering van de publieke taken. Het privatiseringsverbod dat de wetgever heeft opgelegd is vanuit dat oogpunt ook te begrijpen.

Aan de eerder aangehaalde externe experts is ook gevraagd wat het aandeelhouderschap in Stedin Holding zou kunnen bijdragen aan de aanstaande energietransitie. De strekking van de adviezen is dat de rol en positie van netwerkbedrijven in de energietransitie is nog niet precies duidelijk is en onzekerheden kent. Tegelijkertijd is aannemelijk dat de energietransitie voor een belangrijk deel op lokaal niveau zal plaatsvinden, waarbij verschillende energie-infrastructuren worden geïntegreerd en met andere systemen en vormen van dienstverlening worden verbonden. Lokale en regionale overheden zullen in de bovengenoemde ontwikkeling samen met de netbeheerders zonder twijfel een (nieuwe) rol gaan spelen in de ontwikkeling van geïntegreerde netwerken en smart grids. Dit zal echter mede afhankelijk zijn van toekomstige wetgeving. Een besluit tot eventuele vervreemding van de aandelen Stedin is daarom nu niet aan de orde.

Hierbij speelt mee dat aan het aandeelhouderschap van Stedin geen noemenswaardige financiële risico's zijn verbonden en het bedrijf ook in de toekomst een stabiele dividendstroom op zal leveren. Omdat Stedin in publieke handen moet blijven is de kring van wettelijk toegelaten kopers beperkt. Ook uit dat oogpunt lijkt het raadzaam om nader te bezien of de definitieve effectuering van de Splitsingswet ook (op termijn) tot een heroverweging van het absolute privatiseringsverbod zou kunnen leiden. Gelet op een mogelijke wens van een aandeelhouder van Stedin om toch zijn aandelenbezit op korte termijn te gelde te willen maken, zouden de aandeelhouders die juist willen blijven het gesprek over een herschikking van het aandelenbezit niet uit de weg moeten gaan.

Aangenomen dat ook sommige andere aandeelhouders van Stedin wellicht naar aanleiding van de splitsing de komende tijd een nieuwe afweging maken van hun publieke belang in Stedin Holding, zou hierover voor 30 juni duidelijkheid te krijgen moeten zijn.
De periodieke evaluatie van het publieke belang in Stedin zal verder een onderdeel zijn van de reguliere evaluatiecyclus op grond van het Beleidskader verbonden partijen.

Samengevat:
Hoewel de belangrijkste publieke belangen (leveringszekerheid, veiligheid) reeds door wet- en regelgeving en toezicht door de ACM zijn geborgd, zijn er aanvullende redenen voor continuering van het aandeelhouderschap:
1. Gezamenlijke bijdrageaan de uitrol en ontwikkeling van de energietransitie in de stad (lokale smart grids, hybride infrastructuren);
2. Toekomstige wet- en regelgeving, zoals a. de Wet voortgang energietransitie (Wet VET) met mogelijk nieuwe rol overheden en netbedrijven bij energietransitie en mogelijk gewijzigde positionering warmtenetten, en b. eventuele toekomstige vergroting mogelijkheden verkoop door verruiming van kring toegestane aandeelhouders;
3. Voldoende borging van financiële belangen door beperkt risicoprofiel en stabiele dividendverwachting als gevolg van het gereguleerde karakter van de onderneming.
4. Kring van potentiële kopers beperkt door wettelijk verplicht publiek aandeelhouderschap.

Warmte.
Tenslotte wijst het TNO-advies (bijlage 3) nog op de belangrijke rol die warmte zal gaan innemen in de lokale en regionale energietransitie. Eneco warmte/koude zal na de splitsing onderdeel zijn van de commerciële Eneco Groep. Doordat de grotere rol van warmte ook gepaard zal gaan met sterkere regulering behoeft dit geen beletsel te zijn voor privatisering. De publieke belangen die de wetgever wil borgen zijn hier leidend. Wel kan de vraag worden gesteld of het onderdeel zijn van een internationaal opererend bedrijf met diverse soorten activiteiten en derhalve ook bredere financiële doelstellingen niet nadelig zou kunnen uitwerken op de afwegingen die een dergelijk bedrijf op lokaal niveau maakt. De borging van het gemeentelijke belang in de verdere uitbouw van het warmtenet zal dan ook in het verkoopproces aparte aandacht moeten krijgen.

Vervolgproces.
In onze brief van 1 februari 2017 (kenmerk 17bb665) is al uiteengezet dat thans van uw raad wordt gevraagd om uw zienswijze ten aanzien van de publieke belangen kenbaar te maken en afhankelijk hiervan ook al eventuele voorkeuren ten aanzien van de inrichting van het verkoopproces naar voren te brengen.

De aandeelhouders van Eneco hebben op de aandeelhoudersvergadering van 30 januari jl. besloten om enkele adviseurs aan te stellen die de aandeelhouderscommissie kunnen adviseren. Eén van die adviseurs zal een nadere beoordeling moeten maken van de waarde van het bedrijf. Een andere adviseur zal de aandeelhouders en Eneco behulpzaam moeten zijn bij het ontwerpen en inrichten van een eventueel verkoopproces. Dit laatste kan alleen wanneer ook de (meeste) andere aandeelhouders een principe-uitspraak hebben gedaan over de vraag of zij wel of niet willen meewerken aan een proces om gezamenlijk tot draagvlak voor een mogelijke transactie te komen.

Gelet op de uiteenlopende belangen, de inherente onzekerheid en de noodzaak tot het kunnen geven van een gedegen verantwoording achteraf kan alleen een gezamenlijk, door de aandeelhouders en de onderneming strak geregisseerd open en transparant proces als basis dienen voor de uiteindelijke weging van prioriteiten bij een besluit rond de verkoop en overdracht van aandelen Eneco. Het formele besluit van ons college op 14 februari jl. om deel te nemen aan dit proces en uw raad hierover te informeren is hierin een eerste stap. Over de volgende stap, het besluit om al dan niet een verkoopproces te starten, hopen wij uw raad in mei/juni 2017 te informeren. Daarbij worden nog twee informatiepakketten voor uw raad voorzien: één waarin Eneco haar uitgangspositie en eigen visie op het proces schetst, en daarna een voorstel voor een verkoopproces dat zo veel mogelijk tegemoet komt aan de door de betrokkenen geïdentificeerde belangen.

Behalve de vraag naar de mate van draagvlak zal daarbij ook de vraag een rol spelen of nog voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 getoetst kan worden of een eventuele transactie het gewenste resultaat op gaat leveren.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:
Op basis van deze standpuntbepaling worden nog geen financiële besluiten gevraagd. Vervolgstappen, waarbij ook financiële consequenties in beeld worden gebracht en afgewogen kunnen worden, zijn alleen mogelijk na het ontwerpen van een proces waarin ook de belangen van andere aandeelhouders en Eneco zijn meegewogen. Een noodzakelijke voorwaarde om zo'n proces te kunnen ontwerpen is echter wel een voorafgaande stellingname inzake het publieke belang.

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

Ph. F.M. Raets

De burgemeester,

A. Aboutaleb

Bijlage(n):
Bijlage 1 Interne evaluatie Eneco d.d. 18 september 2016.
Bijlage 2 Advies gemeente Rotterdam Prof. dr. ir. G.P.J. Verbong d.d. 4 januari 2017
Bijlage 3 Verslag brainstorm inzake aandeelhouderschap Gemeente Rotterdam in Eneco en Stedin d.d. 6 januari 2017
Bijlage 4 Energietransitie en de sturende rol van de Gemeente Rotterdam Prof. dr. ir. Jan Rotmans.